

Byrådssak /19

Saksframstilling

Vår referanse: 2019/14070-2

Høringsuttalelse til NOU 2018: Trygge rammer for fosterhjem

Hva saken gjelder:

Barne- og likestillingsdepartementet har sendt NOU 2018: Trygge rammer for fosterhjem på høring.

Høringsfrist: 20. mai 2019.

Bergen kommune har fått utsatt høringsfrist til etter bystyremøtet 23. mai.

NOU 2018: Trygge rammer for fosterhjem redegjør for hvordan økonomiske og faglige rammebetingelser og andre tjenester i kommunen på best mulig måte kan bidra til en helhetlig støtte til barnet og fosterfamilien. Utvalgets forslag til sortert under følgende fem kategorier; *Samordning og samarbeid, Oppfølging og tiltak når barn i fosterhjem, Økonomiske rammebetingelser, Pensjon, trygd og skatt og Rammer for saksbehandling i fosterhjemsforhold – fosterhjemsavtalen.*

Utvalget legger i sine vurderinger til grunn at barnet skal møtes med forståelse, trygghet og kjærlighet, slik det fremgår av barnevernlovens formålsparagraf. Rammebetingelsene bør støtte opp under en forståelse av fosterfamilien som nettopp en familie, der barnet inngår som familiemedlem.

Utvalget viser til at mange barn i fosterhjem har sammensatte behov for trenger tjenester og tiltak fra flere sektorer. Barnevernloven pålegger barneverntjenesten å samarbeide med andre instanser og i mange saker vil kravet til forsvarlighet forutsette koordinering og nært samarbeid. Samordning og samarbeid krever også at barnet og fosterfamilien involveres.

En sentral avveining for utvalget har vært om rammebetingelsene skal være fleksible slik at de gir rom for individuelle tilpasninger, eller mer ensartede for å motvirke uheldige utslag av forskjellsbehandling og variasjoner. Utvalget ser at hjelpebehovene varierer både mellom barn og familier og tid, og at det må være barnas og fosterfamiliens hjelpebehov som må definerer oppfølgingens innhold og omfang. Utvalget mener derfor at både fleksibilitet og differensiering er viktig.

Utvalget peker på at manglende samsvar mellom bruk av økonomiske og faglige virkemidler og barnas behov er en av hovedutfordringene i fosterhjemsomsorgen. Utvalget foreslår derfor en større grad av standardisering og rettighetsfesting av økonomiske forhold enn det som ligger i dagens system. Utvalget vurderer at en slik rettighetsfesting av økonomiske ytelser til fosterforeldre vil understreke samfunnets anerkjennelse av fosterfamiliens viktige samfunnsoppdrag og vil gi økt forutsigbarhet om rammevilkårene samt snever inn rommet for forhandlinger mellom barneverntjenesten og fosterhjemfamilien. Utvalget viser til at slike forhandlinger oppleves som problematiske av begge parter.

Fosterforeldre utøver den daglige omsorgen på vegne av barneverntjenesten når barnet er under omsorg eller på vegne av foreldrene når barnet bor i fosterhjem som frivillig hjelpetiltak. Fosterforeldre er i et kontraktsforhold til kommunen. Dersom de oppstår uenighet mellom fosterhjemmet og barneverntjenesten, kan fosterforeldre oppleve at de har få rettigheter og begrenset med virkemidler for å ivareta barnets behov og det familielivet de har med barnet.

Byrådets vurdering og forslag til høringsuttalelse:

Bergen kommune mener utredningen gir en utfyllende og god beskrivelse av dagens rammebetingelser og utfordringer knyttet til oppfølging og støtteordninger rundt fosterhjem. Bergen kommune er enige i at fremtidige rammebetingelser bør støtte opp under en forståelse av fosterfamilien som nettopp en familie, der barnet får knytte seg og inngå som familiemedlem.

Under tema samordning og samarbeid foreslår utvalget at det innføres en plikt i kommuneloven til å sikre koordinerte kommunale tjenester til personer med behov for langvarige og koordinerte tiltak og at kommunen bør utpeke en instans eller opprette en funksjon som skal ha ansvaret for å koordinere hjelpetjenester til barn og unge. Bergen kommune mener at plikten til å sikre koordinerte kommunale tjenester allerede følger av helse- og omsorgstjenesteloven § 7-3 og dermed ivaretar utvalgets forslag. Bergen kommune støtter for øvrig at det utarbeides en forskrift om bruken av individuell plan i barnevernet.

Bergen kommune støtter utvalgets forslag om at forskning på fosterhjemsområdet skal prioriteres og at det settes i gang et eller flere forskningsprogrammer i regi av Norsk forskningsråd med sikte på å øke kunnskapen om fosterhjemsomsorgen.

Bergen kommune støtter at det utvikles og etableres miljøer i kommunal regi med spisskompetanse på fosterhjemsområdet for å sikre at barn, fosterfamilier og foreldre får tilgang til spesialisert veiledning.

Bergen kommune støtter utvalgets forslag om at samtlige arbeidsprosesser i hele fosterhjemsforløpet (rekruttering, kartlegging og undersøkelse, opplæring og forberedelse, utvelgelse av fosterhjem, oppfølging, tilbakeføring og flytting) må inngå i det nasjonale kvalitetssystemet i barnevernet.

Bergen kommune støtter at faglige standarder erstatter kravene i fosterhjemsforskriften om antall årlige oppfølgingsbesøk som barneverntjenesten skal gjennomføre årlig. I stedet for å bare måle aktivitet (antall besøk) vil faglige standarder gi føringer for besøkenes form og faglige innhold. Barneverntjenestens vurdering av det enkeltes barns behov for oppfølgingsbesøk og annen kontakt skal dokumenteres. Bergen kommune støtter imidlertid at utvalgets forslag om at kravene i forskriften om antall tilsynsbesøk opprettholdes.

Bergen kommune støtter at det utvikles tilpassede oppfølgingstiltak for fosterhjem i barnets slekt og nettverk. Utviklingen i Bergen viser at vi har en svært god utvikling for å rekruttere fosterhjem i barnets slekt eller nettverk (rundt 60 %). Behovet for tilpasset opplæring-, veiledning- og oppfølgingstiltak for denne målgruppen fosterhjem er derfor allerede stort. Bergen kommune ønsker å samarbeide om utviklingen av oppfølgingstiltakene.

Bergen kommune støtter utvalgets forståelse av at barn og unges opplevelse av mestring i skolen som en viktig faktor for å hindre marginalisering i voksen alder. Bergen kommune ser et stort utviklingsbehov for skole-barnevern-fosterhjem samarbeid.

Utvalget viser til presisering i barnevernloven at ettervernstiltak for dem som hadde tiltak ved fylte 18 år, når som helst innen fylte 23 år kan opprettes, gjenopprettes eller endres, basert

på en helhetsvurdering av den unges behov. (I forslag til ny barnevernlov utvides den øvre alderen for ettervernstiltak til fylte 25 år). Utvalget viser til at det ikke er uvanlig at ungdom flytter litt ut og inn av hjemmet i overgangsfasen til voksenlivet og at dette også bør være mulig for en ungdom som frem til 18-årsdagen bor i fosterhjem. Bergen kommune ønsker også at ungdom som har bodd i fosterhjem skal kunne oppleve at de har samme mulighet som andre jevnaldrende til å flytte litt ut og inn av hjemmet i en overgangsperiode. Bergen kommune kan imidlertid ikke se at utvalget har vurdert hvordan tilrettelegge for at ungdom kan ha et slikt fleksibelt ettervernstiltak/bo-avtale med sitt fosterhjem, herunder forventninger til fosterforeldres ansvar og rolle samt økonomiske rammebetingelser. Bergen kommune mener dette krever en nærmere utredning fordi dette er så viktig for de det gjelder.

Bergen kommune støtter at det utvikles og etableres et oppfølgingsprogram for foreldre, som gis etter at barnet har flyttet i fosterhjem.

Bergen kommune er enig med utvalgets syn på at manglende samsvar mellom bruk av økonomiske og faglige virkemidler og barnas behov er en av hovedutfordringene i fosterhjemsomsorgen. Bergen kommune mener at økonomiske rammebetingelser og ordninger knyttet til pensjon, trygd og skatt så langt som mulig må standardiseres. Desto mer standardiseringer desto større åpenhet og forutsigbarhet i forbindelse med rekruttering, kontraktsinngåelse og oppfølging av kommunale fosterhjem.

Bergen kommune støtter derfor utvalgets forslag knyttet til økonomiske rammebetingelser, pensjon, trygd og skatt i sin helhet herunder, at det innføres en ny kommunal stønadsordning for ordinære fosterhjem som fastsettes og reguleres i lov og forskrift, en rett til inntektskompensasjon ved permisjon den første perioden etter at barnet har flyttet inn og at det innføres retningslinjer for frikjøp ut over den første perioden etter at barnet har flyttet inn.

Bergen kommune ser fosterhjemsavtalen inkludert vedlegg som et sentralt dokument og et dynamisk verktøy i samarbeidet mellom fosterhjemmet og barneverntjenesten. Med det forstås at løpende samarbeid må bygge på fosterhjemsavtalen inkludert plan for oppfølging og at både avtale og plan brukes aktivt og evalueres jevnlig. Bergen kommune er enig med utvalget i at fosterhjemsavtalen med fordel kan inneholde en gjensidig plikt for både barneverntjenesten og fosterhjemmet til å samarbeide.

Utvalget foreslår at det opprettes et konfliktløsningsorgan som kan bidra til å avklare spørsmål barneverntjenesten og fosterforeldre er uenige om. Av hensynet til kommunal frihet ved innretningen av det enkelte fosterhjemsforhold vil Bergen kommune et slikt organs myndighet begrenses til å gi rådgivende uttalelser samt bidra til å løse konflikter gjennom meklings. Bergen kommune ønsker ikke at et slikt organ skal ha kompetanse til å avgjøre en tvist om fosterhjemsavtalen med bindende virkning for kommunen. I tilfelle et slikt organ skal opprettes ønsker Bergen kommune primært at funksjonen som konfliktløsningsorgan legges til Fylkesnemnda.

Bergen kommune forutsetter at staten kompenserer kommunen fullt ut for endringer i ansvar og oppgaver som kan følge av utvalgets forslag.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:

Byrådets fullmakter § 7 vedtatt av bystyret 21. september 2016 i sak 236-16:

Byrådet avgir høringsuttalelser på vegne av Bergen kommune. Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret.

Saken anses å være prinsipiell og innebære politiske avveininger.

Forretningsutvalget har i møte 05.03.2019 i sak 42/19 fattet følgende vedtak:

Komite for helse og sosial innstiller til bystyret som avgir hørings svar til «Høring - NOU 2018: Trygges rammer for fosterhjem».

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bergen kommune avgir høringsuttalelse til «NOU 2018: Trygge rammer for fosterhjem» slik den fremkommer av byrådets forslag.

Dato: 23. april 2019

Harald Schjelderup
Byrådsleder

Rebekka Ljosland
Byråd for helse og omsorg

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

Høringsbrev
NOU 2018-18 Trygge rammer for fosterhjem